

ME'DA-ICHAK FAOLIYATIGA TA'SIR ETUVCHI MODDALAR

Muxammadiyeva Zulxumor Farxodovna
Samarqand Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchilari

Xolmamatova Feruza Olim qizi,
Oblaqulova Iroda Amriddin qizi.
Siyob Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu maqolada barglarning xamiri yoki pyuresi barglaridan qaynatilgan pulpa, zaharli ilon chaqishi, davolash, o'simlikning shifobaxsh xususiyatlari, o'simlik me'da shirasining ishlab chiqarilishini normallashtirish uchun oshqozon-ichak trakti kasalliklari va boshqalar to'g'risida yozilgan.

Kalit so'zlar: burglar, xamir, pyure, pulpa, zahar, ilon, davolash, o'simlik, shifobaxsh, o'simlik, me'da, shira, oshqozon-ichak, kasalliklar.

SUBSTANCES AFFECTING GASTROINTESTINAL ACTIVITY

Abstract:

In this article, the pulp boiled from the pulp or puree of the leaves, the treatment of poisonous snake bites, the healing properties of the plant, the gastrointestinal tract diseases to normalize the production of gastric juice, etc.

Keywords: bugs, dough, mash, pulp, poison, snake, treatment, plant, medicinal, plant, stomach, sap, gastrointestinal, diseases.

Me'da-ichak kasalliklari bolalar o'rtasida keng tarqalgan, bunda me'da-ichak innervatsiyasi, bezlarining faoliyati, peristaltikasi o'zgaradi. Me'da-ichak kasalliklarini davolash uchun quyidagi dori moddalari qo'llanadi:

1. Ishtahaga ta'sir etuvchi moddalar.
2. Oshqozon bezlarining faoliyatiga ta'sir etuvchi moddalar.
3. Oshqozon-ichak harakatiga ta'sir etuvchi moddalar.

Ishtahaga ta'sir etuvchi moddalar. Ishtaha limbik sistema hamda miya po'stlog'ining faoliyati bilan bog'liq, ishtahani gipotalamusda joylashgan ochlik va to'qlik markazlari nazorat qiladi. Ishtahaga ta'sir etuvchi moddalar 2 guruhga — ishtahani oshiradigan va kamaytiradigan moddalarga bo'linadi.

Ishtahani oshiradigan moddalarga achchiq moddalar, shuvoq, gulqoqi ildizi kiradi. Achchiq moddalar og'iz bo'shlig'idagi ta'm retseptorlarini ta'sirlab, reflektor yo'l bilan gipotalamusdagi ochlik markazini qo'zg'atadi va oshqozon shirasining ajralishini oshiradi. Agar achchiq moddalarni og'iz bo'shlig'iga tushirmay, zond orqali to'g'ri oshqozonga yuborilsa, oshqozonda shira ajralishi oshmaydi, chunki bu ta'sir faqat reflektor yo'l orqali ro'yobga chiqadi.

Achchiq moddalar — murch, qalampir, turp, yerqalampir, xantal ovqat bilan tanovul qilinganda ishtaha ochiladi. Insulin ham qondagi glyukoza miqdorini kamaytirib, ishtahani oshirishi mumkin. Ishtahani oshiradigan moddalar yuqumli kasalliklardan, narkoz holatidan keyin ishtaha pasayib ketganda qo'llaniladi.

Ishtahani kamaytiruvchi — anoreksigen moddalar: fepranon, dezopimon, fenfluramin. Bular semirib ketgan bemorlarni davolash, ularning ishtahasini kamaytirish uchun qo'llaniladi. Semizlik— kasallik hisoblanadi, bu holatda organizmda moddalar almashinuvi o'zgaradi, turli kasalliklarga osongina chalinish mumkin, gipertoniya kasalligi, qandli diabet, o'sma xastaliklari va boshqalar og'irroq o'tadi. Semizlik ayollarda ko'proq uchraydi, bolalar orasida ham uchraydi. Bu kasallikni asosan parhez yo'li bilan davolash mumkin, ayrim hollarda esa dori-darmonlarni ham qo'llashga to'g'ri keladi.

Fepranon, dezopimon psixostimulyator fenamin asosida olingan, ular nerv tolalarining oxirida mediator noradrenalin, dofaminning ajralishini oshiradi hamda shu mediatorlarning qayta so'rilishini kamaytiradi. Noradrenalin, dofamin gipotalamusda to'qlik markazini qo'zg'atib, ishtahani kamaytiradi, natijada odam o'zini to'q tutadi. Bu moddalar fenaminga nisbatan markaziy nerv sistemasini kamroq qo'zg'atadi, periferik adrenomimetik ta'siri ham kamroq, lekin baribir moddalar uyquni buzadi, yurak urishini tezlashtiradi va qon bosimini oshirishi mumkin, ularni gipertoniya kasalligida, qon tomirlari, miya tomirlari yetishmovchiligida, tireotoksikozlarda, talvasalarda qo'llash man etiladi.

Ko'p yillik o't o'simligi qisqa bila n o'simlik ildizpoya va rozet bazal barglar. Gullar katta to'plangan zubturums silindrsimon boshqoq, uzunlik 2-5 sm. Yo'l bo'ylab o'sadi qirg'oqlar, nam va suv ostida o'tloqlar, qumloq tuproqlarda.

Zubtutum urug'lari va eng muhimi - barglar sinovdan o'tkaziladi va qadimgi dorivor anglatadi. Urug'lar o'z ichiga oladi shilliq, oqsil va taninlar moddalar, aucuban, yog'li yog ', fermentlar, qatronlar. 10 g maydalangan urug'lar 100 ml qaynoq suvga quyiladi va shilimshiq olinadi, bu qo'llaniladi, infuziya va suzishdan keyin, yallig'lanish uchun olinadi oshqozon. Zubtutum ildizi ekstrakti ari va boshqa chaqishlar uchun ichkarida buyuriladi, hasharotlar Zubtutum barglari yallig'lanishga qarshi xususiyatlarga ega, nafas olish organlari kasalliklarida, buzilishlarda analjezik ta'sir ovqat hazm qilish organlari (diareya, oshqozon-ichak traktining katarasi). Zubtutum preparatlari tonik ta'sirga ega, ishtahani rag'batlantiradi, qondagi gemoglobinni oshirishga yordam beradi. O'simlik ekstrakti anti-sklerotik xususiyatga ega harakat, xolesterin miqdorini kamaytiradi qon. Dorivor vosita sifatida zubtutum dan olingan an'anaviy tibbiyot uzoq vaqtdan beri qo'llanilgan infuziya shaklida. Barglari sifatida ishlatiladi gemostatik va yaralarni davolovchi vosita, zarbalar, kesishlar, xo'ppozlar, burun uchun qon ketishi. Yangi barglarning xamiri yoki pyuresi barglaridan qaynatilgan pulpa ishlatiladi yaralarni, zaharli ilon chaqishini va shishishni davolash uchun; ari va asalarilarning chaqishi natijasida yuzaga kelgan. Yaralarni davolashda, pastasini qo'llash tavsiya etiladi ezilgan barglar, uni yangi barg bilan yoping; bir vaqtning o'zida qaynatma yoki sharbatni oling qichitqi o'tidan (yoki shunga o'xshash harakatda, qonni tozalovchi o'simlik).

O'simlikning shifobaxsh xususiyatlari

Zubtutumning xom ashyosi ko'plab foydali moddalarni o'z ichiga oladi: fitonsidlar, polisakkaridlar, fermentlar, vitaminlar (C, K), organik kislotalar, pektinlar, taninlar, glikozidlar, achchiq, saponinlar, mis, sink. Boy kimyoviy tarkibi dorivor o'simlikka gemostatik, o'rab qo'yuvchi, antiseptik, regenerativ, yallig'lanishga qarshi, antispazmodik va ekspektoran ta'sir ko'rsatishga imkon beradi. Bundan tashqari, o'simlik me'da shirasining ishlab chiqarilishini normallashtirish uchun oshqozon-ichak trakti kasalliklari uchun ishlatiladi. Zubtutum xomashyosiga asoslangan infuziyalar, damlamalar va preparatlar terining har qanday shikastlanishini (kuyishlar, aşınmalar, tishlashlar, dermatitlar, xo'ppozlar) va ginekologik kasalliklarni davolash uchun ishlatiladi. Ichki foydalanish uchun dorilar (sharbat va Pantagluclide) gastrit, oshqozon yarasi, enterokolit, fermentopatiya va disbakterioz uchun buyuriladi. Zubtutum pnevmoniya, ko'k yo'tal, bronxit va boshqalar uchun ekspektoran sifatida buyuriladi.

Boshqa dorilar singari, hamroh kontrendikatsiyaga ega:

- individual intolerans;
- o'tkir bosqichda oshqozon-ichak kasalliklari.

Katta zubtutum xom ashyosi gullash davrida, may-avgust oylarida yig'ib olinadi. Barglar ehtiyotkorlik bilan kesiladi, yuviladi va havoda yoki quritgichda quritiladi (50° C dan yuqori bo'lmagan haroratda). Tabiiy sharoitda quritishda dorivor xom ashyoni quyosh nuri va kekiishdan himoya qilish muhim ahamiyatga ega. Buning uchun barglar soyabon bilan qoplangan va vaqti-vaqti bilan aylantiriladi.

Tayyor xom ashyo yaxshi gazlangan joyda, mato yoki qog'oz qoplarda yoki yog'och qutilarda 2 yildan ortiq bo'lmagan muddatda saqlanadi.

Infuziyalar yoki damlamalar quritilgan zubtutum barglaridan tayyorlanadi. Infuzionni tayyorlashning ikkita varianti mavjud:

1 osh qoshiq. l. ezilgan xom ashyo 1 stakan issiq suv (90°S) bilan quyiladi va 15 daqiqaga qoldiriladi. Keyin infuzion filtrlanadi va suv bilan 200 ml ga keltiriladi.

4 osh qoshiq. l. Quruq yo'ldosh o'ti 500 ml issiq suv bilan quyiladi va termosda 2,5 soatga qoldiriladi. Infuzion ichimlik suzilishi kerak. Tayyor infuzion 1 osh qoshiq ishlatiladi. l. Ovqatdan 40 daqiqa oldin, kuniga 3-4 marta. Qaynatma biroz boshqacha tayyorlanadi: 1 osh qoshiq. l. xom ashyo suv bilan quyiladi va keyin kamida 15 daqiqa davomida suv hammomida saqlanadi. Tayyorgarlikdan so'ng ichimlik suzilishi kerak.

Zubtutum barglarini o'zingiz tayyorlashingiz yoki dorixonada xarid qilishingiz mumkin. Har holda, dori-darmonlarni tayyorlash uchun tasdiqlangan retseptlardan foydalanish tavsiya etiladi. Tananing salbiy reaksiyasini oldini olish uchun siz foydalanish bo'yicha ko'rsatmalarga rioya qilishingiz va komponentlarning belgilangan hajmlari va nisbatlaridan oshmasligingiz kerak.

Zubtutumning xususiyatlari

Katta zubtutum barglari sifatida ishlatiladi:

- yarani davolash
- yallig'lanishga qarshi
- gemostatik
- og'riq qoldiruvchi
- bakteritsid agenti.

Zubtutumdan foydalanish

Infuziyalar va damlamalar c hinordan tayyorlanadi. Misol uchun, dorixonalar briketlarda zubtutum barglarini sotadilar, ularda siz suv infuziyalarini

tayyorlashingiz mumkin. Barglarning qaynatmasi oshqozon-ichak trakti kasalliklari, shu jumladan oshqozon va o'n ikki barmoqli ichakning oshqozon yarasi uchun ishlatiladi. Zubtutum sharbati past kislotali gastrit va surunkali kolit bilan yordam beradi.

Oshqozon yonishi uchun quyidagi tayyorgarlik tavsiya etiladi:

- zubtutum barglari - 20 g katta zubtutum
- Seynt Jonning go'shti o'ti - 20 g
- romashka inflorescences - 5 g.
- Infuzionni tayyorlang, 1 osh qoshiqni oling. kuniga 3 marta qoshiq.

Qizilo'ngach kasalliklari uchun quyidagi to'plamni ham tavsiya qilish mumkin:

- zubtutum barglari - 2 qism
- quritilgan o't - 3 qism
- romashka gullari - 2 qism
- celandine o'ti - 1,5 qism
- Seynt Jonning go'shti o'ti - 2 qism
- kalendula gullari - 2 qism
- Kentavr o'ti - 1 qism
- jo'xori urug'lari - 5 qism
- ezilgan gul kestirib - 5 qism. To'plamga (2-3 osh qoshiq) qaynoq suv (500 ml) tushiring, uni bir kechada termosga joylashtirish yaxshidir. Keyin suziladi, ovqatdan keyin kuniga 5-6 marta 40-50 ml iliq holda ichiladi. Aralashmaning ta'mi uchun asal va limon qo'shishingiz mumkin, lekin shakar emas! (Zaykin D.)

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Madrahimov A. Ibn Sino shifobaxsh o'simliklari haqida.Toshkent," O'zbekiston milliy entsiklopediyasi", 2012.
2. Mahmudov J.Turkiy tabobat ilmlari.Toshkent," Navro'z" nashriyoti 2015
3. Irgashev Sh.Tabiatning o'zi tabib. Toshkent," Tibbiyot" nashriyoti, 2003.
4. Karimov U.,Karimova S.Tibbiy o'g'itlar. Toshkent, "Mehnat", 1991.
5. Nabiev M.,Shalnyov V., Ibragimov A.Shifobaxsh ne'matlar. Toshkent, "Mehnat" 1989.
6. S.S. AZIZOVA FARMAKOLOGIYA Toshkent Yangi asr avlodi 2006.
7. Джалилов, Ф. С., Болтаев, М. М., & кизи Мелибоева, Ш. Ш. (2022). BROCCOLINING SHIFOBAXSH XUSUSIYATLARI. Журнал химии товаров и народной медицины, 1(3), 194-205.